

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української мови

Дипломна робота магістра
з теми **КОГНІТИВНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЗИ**
Ю. АНДРУХОВИЧА

Виконав: студент 2 курсу,
групи Ukr1b-M18
спеціальності 014 Середня
освіта
(Українська мова і література)
додаткової спеціальності
014. Середня освіта
(Мова і література
(англійська))
Петруньков Андрій
Валерійович
Керівник: к.ф.н., проф.
Ладияк Н.Б.
Рецензент: к.ф.н., доц.
Галайбіда О.В.

Кам'янець-Подільський – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СПОСОБІВ МОВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АВТОРСЬКОГО ЗАДУМУ ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА.....	9
1.1. Сутність та визначення авторського задуму.....	9
1.2. Модернізм та постмодернізм у культурі, літературі та мові.....	11
РОЗДІЛ 2. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ АВТОРСЬКОГО ЗАДУМУ У МОВОТВОРЧОСТІ ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА.....	15
2.1. Мова, стиль, оригінальність авторської манери.....	15
2.1.1. Практична реалізація авторського задуму у романі Юрія Андруховича «Рекреації»	15
2.1.2. Практична реалізація авторського задуму у романі Ю. Андруховича «Московіада».....	24
2.1.3. Практична реалізація авторського задуму у романі Ю. Андруховича «Перверзії».....	28
2.2. Експресія і загальноповивана лексика в ідіостилі Ю. Андруховича.....	32
2.2.1. Багатозначність як ознака ідіостилю Ю. Андруховича.....	37
2.2.2. Іншомовні слова в ідіостилі Ю. Андруховича.....	45
2.2.3. Мовні контрасти і мовленнєва експресія як засіб ідіостилю Ю. Андруховича	46
РОЗДІЛ 3. ЕКСПРЕСИВНІ ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІСТИЧНОЇ ФУНКЦІЇ ЛЕКСИКИ У МОВОТВОРЧОСТІ Ю. АНДРУХОВИЧА	54
3.1. Пасивна лексика та лексика вузького стилістичного призначення.....	54
3.1.1. Неологізми.....	54
3.1.2. Застаріла лексика.....	55
3.1.3. Діалектизми.....	56
3.1.4. Професіоналізми і терміни.....	57
3.1.5. Розмовно-просторічна лексика	58

3.2. Стилiстично-забарвленi слова як активний засiб iдiостилiю Ю. Андруховича.....	63
3.2.1. Експресивно-стилiстичнi можливостi емоцiйноi лексики	63
3.2.2. Лiнгвостилiстика емоцiйно-експресивного словотворення	66
3.2.3. Морфологiчна варiантнiсть як основа мовленнєвої експресiї.....	70
3.2.4. Семантико-граматичнi засоби експресивного волевиявлення.....	71
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81

ВСТУП

Юрій Андрухович – поет, прозаїк, перекладач, есеїст: автор романів, збірки есеїв та безлічі віршів. У часописі «Сучасність» вперше побачили світ найвагоміші прозові твори письменника: «Рекреації» (1992), «Московіада» (1993), «Перверзія» (1996), видані у 1997 році окремими книгами, есей «Центрально-східна ревізія». 1987 року разом з В. Небораком та О. Ірванцем заснував поетичну групу Бу-Ба-Бу, котра однією з перших почала відновлювати в українській літературі карнавальні та буфонадні традиції, продемонструвала успішний приклад творення соціокультурного змісту. З 1991 року Андрухович – співредактор літературно-мистецького журналу «Четвер», співпрацював також із журналом «Перевал», виступивши упорядником двох його чисел. Присутність Андруховича в Івано-Франківську стала вагомим чинником ферментації т. зв. «станіславського феномену» та формування місцевої мистецької еліти. Творчість Юрія Андруховича має значний вплив на перебіг сьогоденного літературного процесу в Україні, з його іменем пов'язані перші факти неупередженого зацікавлення сучасною українською літературою на Заході. Твори Андруховича перекладені польською, англійською, німецькою, російською, угорською, фінською, шведською мовами.

Багато критиків та дослідників вивчали літературну творчість Юрія Андруховича, але мало уваги приділяли вивченню творів автора мовознавці. Досліджували творчість автора Ключковська Я. [46], Бойчук Б. [15], Перепадя В. [61], Скиба Р. [70], Калинська Л. [44] тощо. Публікації у засобах масової інформації зустрічаємо позитивні й негативні, як-от у статті «Перелом» Ю.Андруховича» Богдана Бойчука, у якій автор висловлює невдоволення з приводу белетризації Ю.Андруховичем постаті Богдана-Ігоря Антонича: «Андрухович не тільки стягнув Антонича до свого рівня, а й обплював його», а щодо виходу роману друком зазначає: «Признаюся, я з

нетерпінням чекав на цей роман Ю. Андруховича, бо надіявся, що стане він переломним і виявить Андруховича як доброго письменника. Сталось навпаки» [15]. І ще: «Читач у прозі Андруховича прочитує лише сюжет і відчуває (не)смак соковитої не літературної мови - авторове криве дзеркало, в якому він і частину себе може ненароком уздріти, оскільки це аж надто сучасні твори» [16, с.210].

Актуальність теми дипломної роботи є безсумнівною з того погляду, що, вивчаючи авторську мовотворчість, необхідно розуміти, вичленовувати авторську ідею, її мовне втілення, аналізувати та оцінювати її з погляду актуальності для суспільства, мовної оригінальності розкриття. Авторський задум, зреалізований мовою, має важливе значення для усього твору.

Художній твір – це форма існування мистецтва, система художніх образів, створених мовою, що складає єдине ціле. Він спрямований на те, щоб показати, як митець розуміє дійсність. Це авторське розуміння закладається у задум, на якому зосереджується уся увага митця, виражається засобами української мови.

Українська мова є національною мовою багатомільйонного українського народу. Вона належить до високорозвинених мов із давніми писемними традиціями. Сучасна українська літературна мова є вищою формою вияву української національної мови.

Одним із важливих теоретичних завдань мовознавчої науки є дослідження і опис усіх сторін будови і життя національної мови як суспільного явища, як засобу розмаїтого спілкування в людському колективі, засобу людського пізнання, фактора розвитку і збагачення думки, свідомості кожного члена колективу – мовця.

Кожен, хто ставить перед собою ту чи ту наукову проблему, має перед усім чітко визначити теоретичні, методологічні засади, якими він буде послуговуватися при її розв'язанні. Проблема такого визначення стає ще очевиднішою, коли йдеться про усебічне дослідження експресивних засобів

мови, оскільки в теорії і практиці сучасного лінгвостилістичного аналізу є низка спірних, недостатньо обґрунтованих, а то й зовсім не з'ясованих моментів.

Першою передумовою комплексного вивчення ідіостилю Ю. Андруховича є критичне осмислення й подолання наявних розбіжностей у поглядах на суть мовної палітри автора, що зумовлює експресивність творів. На думку О.С.Ахманової, експресія – це «виражально-зображальні якості мовлення, що відрізняють його від звичайного і надають йому образності та емоційного забарвлення» [9, с. 524]. Приблизно так само експресію витлумачують Розенталь Д.Є. і Теленкова М.О. [68, с. 535], Ганич Д.І. та Олійник І.С. [25, с.510]. За В. Григор'євим, експресія - це виразність, це те, що передбачає вираження нетривіального змісту [29, с.137].

За словниковими джерелами експресивний “від лат - *expressio* - виразний, здатний відобразити емоційний стан” [71, с.405]; “наділений експресією” [72, с.576]. Експресивність визначається як “якість мовлення, що є виразно-зображувальною” [84, с.112]; “ піднесена виразність, така соціально й психологічно мотивована властивість мовного знаку, яка деавтоматизує його сприйняття, підтримує загострену увагу, активізує мислення, викликає почуттєву напругу слухача” [78, с.186].

Експресія, на думку вчених О.Потебні, Г.І.Дідука, – це якість мовлення, що притаманна в більшій мірі текстам художнього стилю. Експресія тлумачиться як “виражально-зображувальна якість мовлення, що відрізняє його від звичайного” [67, с.52]; “те, що передбачає вираження нетривіальністю (художнього) змісту” [34, с.89]; виразність (або зображувальність) мовлення, така його якість, завдяки якій воно набуває стилістичної маркованості (емоційності, образності) і стає спроможним передати певний нетривіальний зміст” [34, с.13]. За Г.І.Дідук експресія, це те “що породжується образністю, це збільшення вражаючої (діючої) сили вислову, надання йому особливої мотивованої піднесеності” [34, с.14].

Мовленнєва експресія, за твердженням вчених, це: “складна лінгвостилістична категорія, що спирається на цілий комплекс психічних, соціальних та внутрішньомовних факторів, зумовлена емотивною, волюнтативною та естетичною функціями мови” [67, с.35]; “лінгвостилістична категорія, що виявляється як інтенсифікація виразності повідомлюваного, як збільшення впливової сили вислову” [34, с.14].

Зауважимо, що експресивність мовлення людини дуже тісно пов'язана з його образністю. Саме в авторському ідіостилі є вагомим додаткове значення слова, його стилістичні відтінки: експресивність, емоційна забарвленість”, що слугує емоційному забарвленню висловлювання і надає йому “урочистості і невимушеності” [34, с.160].

Предметом нашого дослідження є ідіостиль Юрія Андруховича.

Основний метод - описовий.

Об'єктом нашого дослідження є творчий доробок Ю. Андруховича.

Мета дослідження: вивчення та аналіз мовних засобів ідіостилю Юрія Андруховича.

Завдання дослідження вбачаємо в:

- описі теорії авторського задуму та способів його реалізації;
- аналізі та оцінці рівня майстерності в реалізації авторського задуму;
- визначенні важливості використання експресивно-забарвленої лексики в мовотворчості Юрія Андруховича;
- визначенні головного призначення використання засобів вираження експресії в мовотворчості Юрія Андруховича;
- систематизації та класифікації досліджуваних мовних засобів ідіостилю Юрія Андруховича.

Методи дослідження: основний метод – описовий, а також використовуємо методи: інформаційно-пошуковий, зіставлення, аналіз.

Наукова новизна нашого дослідження полягає у тому, що мовні засоби ідіостилю Юрія Андруховича, які є майже недослідженими,

досліджуються уперше. Як ми уже зазначали, творчість Юрія Андруховича вже неодноразово вивчалася з найрізноманітніших сторін. Проте, більшість досліджень торкалася якихось певних аспектів романів – стилістики, літературної цінності тощо. Це ж дипломне дослідження реалізувало мету якнайповнішого аналізу авторського задуму та способів його реалізації, що включає у себе і стилістику, і літературну цінність творів, і якість образів тощо. Саме це і можна вважати новизною роботи

Сферою **практичного використання** матеріалів нашої роботи може бути його застосування при аналізі художніх творів, вивченні лексичної стилістики, ідіостилю інших сучасних письменників тощо.

Методи дослідження: основний метод – описовий; використовуємо також інформаційно-пошуковий, зіставний аналізи.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури (88 позицій).

ВИСНОВКИ

У процесі оцінювання твору та його задуму найважливішими критеріями є талановитість, художність, новизна, актуальність, правдивість та привабливість для читача. Усі ці складові формують успіх, не останньою мірою і комерційний. Невірно визначений задум стане тим фундаментом, на якому уся побудована структура твору просто розвалиться на окремі ланки, втративши цілісність, а отже і потрібність.

Обрані для дипломної роботи твори є яскравими зразками карнавальної постмодерністської прози, що було переконливо доведено у процесі окремого аналізу творів автора. Оцінка майстерності письменника виводиться з того, як реалізується авторський задум в його творах. У романах Ю. Андруховича усе неоднозначно. Кожен з романів можна прочитати щонайменше двічі: перший раз – з суто зовнішнього погляду (мова, стиль, структура, композиція тощо), другий – глибший рівень, коли відбувається дешифрування кодів, розкриття таємниць та розуміння, що ти дійсно усвідомлюєш, про що йдеться у творі. На першому рівні прочитання майстерність автора видається доволі сумнівною – постійні лайки, пиятика та сексуальна розпуста не дають змоги віднести твір до чогось справді вартого прочитання. Проте, на другому рівні читач (якщо він вірно зрозумів задум автора) має здогадатись, що та нав'язливість, з якою автор подає зазначені вище елементи, дає змогу говорити про певний літературний прийом. Саме цей прийом дозволяє донести до читачів головну ідею твору: якщо є теза, що поети – не янголи, то вони і лаються, і п'ють; якщо треба показати очима героїв оточуючу дійсність, то автор і не описує їхньої зовнішності, показуючи персонажів зсередини тощо. А звідси висновковуємо, що майстерність письменника знаходиться на досить високому рівні, і варто прочитати увесь твір, аби до кінця насолодитися ним.

Романи Юрія Андруховича виключають однозначне тлумачення. Ми у межах своєї роботи дотримувалися того розуміння, що усі відхилення від літературної мовної норми, усі незвичності композиційної побудови текстів Ю. Андруховича виправдані авторським задумом, тією головною наскрізною ідеєю, яку автор намагався донести до своїх читачів. Проте загальне зауваження все ж варто зробити: навіть для показу наближеності до звичайних людей талановитих поетів не потрібно настільки рясно вживати табуйовану лексику та описувати розпусні сцени. Це може зробити шкоду тим, для кого Андрухович є беззаперечним авторитетом, змусивши робити за принципом «якщо він це написав, то це правильно».

Єдність творів Юрія Андруховича значно глибша, ніж здається на перший погляд. Звичайно, варті уваги схожі мовні та стилістичні ознаки романів, які дозволяють виокремити їх з-поміж інших творів нашого часу. *Саме завдяки цьому можна говорити про дійсно оригінальну авторську манеру, про ідіостиль.* Композиції романів вельми цікаві: вони являють собою внутрішні монологи, численні роздуми, секретні звіти тощо. Але все це є лише зовнішніми ознаками творів, їхня глибинна єдність полягає у обсязі загальних питань, що їх порушує автор. І «Рекреації», і «Московіада», і «Перверзії» мають свої відмінні риси, свої теми (самотність митця у «Рекреаціях», деконструкція Імперії у «Московіаді», спроби віднайти себе у «Перверзії»), проте всеосяжною є все ж таки амбівалентна позиція митця до суспільства – він один з усіх, бо він людина, і все ж таки він – окремий, єдиний, не такий, як усі, бо талановитий. Саме це, на нашу думку, і є тим чинником, який дозволяє говорити про єдність авторського задуму, що формує трилогію.

Вже з перших своїх поетичних збірок «Небо і площі»(1985), «Вибрані кавалки»(1986), «Середмістя» (1989), а пізніше з «Екзотичних птахів і рослин» (1991) Ю. Андрухович повів боротьбу за здобуття читаючої публіки пошуками нових форм, нового вислову, витонченням творчих засобів у змісті

і формі нової поезії, не пофальшованої манірністю й ідеологією. В умовах кризи читання, коли в суспільстві «дев'яносто відсотків не читає зовсім, а з тих, що все-таки читають, дев'яносто відсотків не читає по-українськи, а з тих, хто все-таки читає по-українськи, дев'яносто відсотків не читає поезії, він будує власну концепцію вірша, спрямовану на фонетичну ефектність, рок-н-рольну гостроту ритмічної структури, несподіваність рими, багатство, точність і цілковиту іновативність. Це порівняння особливо приваблювало своїм максималізмом: точність повинна дорівнювати точності канатоходця, для якого мікронне відхилення від єдино можливого алгоритму виконання номера означатиме падіння і смерть...

У поезіях Андрухович змішав монологи зазивальників у вертепи з химерною і гротескною лексикою екзотичних країн, відверті лайки суто національного кшталту – з піднесеною старослов'янською лексикою, слова-варваризми – з великодніми віршами мандрівних дяків, попури з власних і чужих цитат – з музичними етюдами, використавши таким чином мовну гру на всіх її рівнях. Таку техніку письма постмодерністів називають по-різному: мовним пастішем, колажем, прихованим цитуванням, технікою patchwork («ковдра з клаптів»), центоном тощо. В такий спосіб поет реалізує концепцію «сміхового полюсу» карнавальної культури: у цьому гротесково-екзотичному дійстві і постійній зміні декорацій читач впізнавав механізм карикатурного життя постколоніального існування (коли «у приміщенні церкви відкрито вокзал», «у приміщенні цирку відкрито завод», «у приміщенні неба відкрита тюрма», «у приміщенні тіла відкрита пільма...»), а сміх, як відомо, приносить очищення, також як і кпини з самого себе повертають власникові впевненість у внутрішньому «я». Через мозаїку відомого, популярного, традиційного поет примушує повернутися до витоків і поглянути на світ іншими очима, побубабістськи готуючи пастки для читачів у хащах «балаганного мистецтва» алегоричними і гротескними образами, добором лексичних одиниць, підступними амбівалентними оцінками, акустиккою тощо. Так, одним з

прийомів мовної гри в Андруховича є особлива музичність фрази: «Я потрапив у липень. Це час німфеток/Я ввійшов у ріку, потопельну й липну...»; «...От акробатки Ле липке лискуче тіло, /звивається в кільце, достоту ніби вуж...»; « у липні так любимо тіло води,/ що втікає між пальців./ Сто млинів було там, сто млинових/ коліс і зелені застоїні плеса», «...дерево на якорі кореня в море світів. Найпервінніша – музика...». Музичний компонент обігрується в багатьох творах постмодерністів, особливо тих, кому, як і для Андруховича, «набагато важливіше висловлюватися через музику», а, можливо, хто сам у минулому був професійним музикантом, як, наприклад, чех М. Кундера або серб М. Павич, і для кого музика є важливою складовою їхнього художнього світу. Пригадати хоча б роман М. Кундери «Невиможна легкість буття», архітектоніка якого базується на варіаціях і повторях мотивів, на присутності музичної теми, навіть вкрапленні нотних знаків у текст, але якщо для Кундери музика – знак насамперед семіотичний, то для Андруховича і Павича – передовсім фонетичний. Вони обидва ловлять читача на фразу, що «добре дзвенить»: тексти Андруховича навмисно насичені омофонами, алітерацією, паронамазією, звукописом: «відірвіться від їдла, як від глини глевкої, гляньте в небо, а потім на землю – левкої...»; «Я продаю квітки на блазнів і факірів, на мерехтіння ламп і хихотіння мавп»; «листівки ластівок протяли стіни і дзеркала, немов укуси кажанів...»; «Цукрова вата – харч для янголів і птаства, мов кокони Коканду, мов паволока хмар...», в рядках переважають співзвучні односкладові і двоскладові слова: «.../ стежина повз ожину лине в ліс»; « так що тут зупинка для прощ і пуц, і останній камінь, і дощ, і куц, і тому гординю в собі розплющ...». Саме у фоніці розкриває себе ігровий елемент поезики Андруховича – своєрідне мовне ласо, яке він «накидає» на читача, і не дуже любить, коли той з нього «вислизає»: «...Сяють ночви, тесані до ладу,/і м'яка для купелі вода./1 зоря таємну має владу./Лада. Чоколяда. Коляда.» Мовні делікатеси готує і Милорад Павич: вихований на кращих зразках

візантійських проповідей, він передовсім цінує музику в словах: «Почему ты не идешь туда, где свет откладывает свои яйца, где века соприкасаются с веками, почему ты не пьешь там кислый дождь Мертвого моря и не целуешь песок, текущий вместо воды из иерусалимских источников косою струей, похожей на туго натянутую золотую нить?» («Хозарський словник»). Ця в'язь тексту, це метафоризоване плетиво, без сумніву, йдуть від проповідей і літургій Іоанна Златоуста, якого Павич вважає своїм найулюбленішим попередником, а також текстів Григорія Богослова та Василя Великого: стимулюється гра образами, словами, звуками; переважають складнопідрядні конструкції речень, оповитих дієприкметниковими і прикметниковими зворотами з химерними і гротескними фігуральними виразами – і в усьому така близька до грецьких текстів евфонія. Втім, Павич і не приховує, що його «Хозарський словник» – це панегірик візантійському мистецтву, як і Андрухович, не приховує свого улюбленого бажання «розчиняти матерію у метафорі», що відбувається у нього майже на рівні ритуального дійства, і пов'язати музичність фрази з теорією «ероса мови»: «Розлітатися в простір труною без віка (а не ложем без тіла), не квіткою піхви (а маскою церкви), птахою вежі (а не вежею бляхи), запахом грому (а не спалахом кмину) і вкраденим медом (а не знайденим садом) і смертним сполохом п'яної риби (а не квітним подихом плинної глини)» («Перверзія»). Саме тематика «екзотики», що присутня в багатьох віршах і збірках поета (чи то «Екзотичні птахи і рослини», чи додаток до неї «Індія», чи роман «Перверзія»), дозволяє авторові погратися образами, бо екзотичне — засіб «ясновидіння та осяянь», спроба вкотре «спробувати здатності сучасної української мови» і отримати задоволення від перебуванні у її володіннях. Отже, музика в постмодерністській грі – своєрідна метамова, що несе інформаційну енергетику, другий актор в творах Андруховича. Недарма у Львові тепер щорічно проходить музичний фестиваль «Андрухоїд плюс», у якому втілюється новий творчий формат письменника – читання своїх творів під джазову

інструментовку. (Не опанувавши в свій час жодного музичного інструмента, але добре пізнавши «мову кольорів, ліній, хорошої, недешевої музики» у колі львівської мистецької богеми, він і до сьогодні відчуває стимул шукати мову, яка замінить «ту, якою я насправді хотів би висловлюватися».) Недарма критики твердять зараз про «інтермедіальність» (П. Тороп) інтертекстуального простору Андруховича, тобто поєднання елементів різних мистецтв в одному тексті за допомогою мономедіальності (літератури, живопису, німого кіно тощо) і мультимедіальності (театру, фільмів тощо). Такими прикладами текстів мультимедійного виміру у Андруховича можна вважати його спільну працю з бубабістами — поезооперу з автомобільною сакральною назвою «Крайслер Імперіал» (1992), прем'єра якої відбулася в приміщенні Львівсько? опери («на сцені і в залі, у ложах та на балконах матеріалізувалися наші вірші та наші персонажі, навіть самі не здогадуючись про це»), а пізніше – театральні вистави на основі його романів «Московіада» (2006) та «Перверзія» («Нелегал Перфецький», 2006) на сцені київського Молодого театру, або спільну працю з львівськими (група «Мертвий Півень») та польськими (група «KARBIDO») рок-музикантами, які виконують пісні на слова Ю.Андруховича («Without you», «And the third angel sounded» та ін.

Стилістичні можливості слова прозового тексту Ю Андруховича практично неосяжні, незліченні. Кожен з мовців тільки в найсуттєвіших виявах і ознаках опановує стилістичні можливості мови, її різнотипні одиниці, особливо слова, які сприймаються окремо чи в мовленнєвому контексті. Творення окремого слова – це завжди наслідок певного мовленнєво-індивідуального зусилля.

Експресивна лексика ідіостилю Юрія Андруховича неоднорідна, різнозначеннева. Вона поділяється на певну кількість семантичних груп слів, за кожною з яких закріпились певні індивідуально-авторські функції. Тому досліджувану лексику ми скласифікували у групи, виділяючи:

загальноживану лексику (тропи, омоніми, каламбури, іншомовні слова, групи слів, що вступають у контрастні відношення - антоніми, синоніми, пароніми);

пасивну лексику і лексику вузького стилістичного призначення (неологізми, застаріла лексика, діалектизми, професіоналізми і терміни, розмовно-просторічна лексика);

стилістично забарвлену лексику (емоційна лексика, морфологічні варіанти експресивної лексики, емоційно-експресивне словотворення лексики)

Аналіз ідіостилю Юрія Андруховича дозволяє стверджувати про кількісні переваги уживання автором таких лексичних груп:

– розмовно-просторічна лексика, що є засобом мовленнєвої характеристики осіб, створення колориту невимушеності, живої розмовності, комічного увиразнення мовлення; жаргонізми використовуються з метою створення відповідно до описуваного емоційного й соціального колориту, а також з метою мовленнєвої характеристики осіб, про яких йдеться;

– індивідуально-авторські новотвори, що є основою творення експресивно забарвлених індивідуально авторських тропів (епітетів, метафор, неологізмів). Вони є своєрідним втіленням індивідуального стилю автора, вживаються для «оновлення» мовлення, як засіб збагачення мови, створення образності;

– професіоналізми, терміни, які Ю. Андрухович вживає для створення необхідного колориту зображуваної епохи, описів, пейзажів, портретів.

Менше характерні для ідіостилю Ю. Андруховича іншомовні слова, синоніми й антоніми, але все ж таки виконують роль експресивно забарвлених елементів, які формують індивідуальний стиль автора. Вони є засобом емоційного насичення мови роману. Ці лексичні одиниці збагачують та вдосконалюють ідіостиль автора.

Історизми, архаїзми та діалектизми становлять пасивний склад лексики авторського мовлення. Це пояснюємо тим, що такі лексичні одиниці уживаються для позначення певних реалій конкретної доби і слугують засобом відтворення колориту мови тих часів, по які йдеться, а основою творів Ю.Андруховича є неісторична тематика.

Засобом вираження емоційного стану в ідіостилі досліджуваного автора є емоційно забарвлена лексика, за допомогою якої описуються почуття, а також емоційні відтінки в оцінці явищ, подій, опису людей тощо. Широко в авторському мовленні уживаються тропи. Ці одиниці мовної експресії надають ідіостилю образності, полемічної сили та гостроти, сприяють створенню гумористичного чи іронічно-сатиричного ефектів, підкреслюють унікальний індивідуально-авторський стиль.

Традиційним засобом вираження емоційного стану комунікантів у творах Ю.Андруховича виступають лексеми зі словотворчими афіксами, зокрема з суфіксами зі значенням пестливості, здрібнілості, згрубілості тощо.

Отож, на основі детального лексико-стилістичного аналізу ідіостилю Юрія Андруховича, ми виділили елементи, які є домінуючими у мовотворчості, і ті, функціонування яких є нехарактерними для авторського мовлення, виявили, що теоретичне осмислення й практичне використання слів з властивою їм стилістичною функцією забезпечує високий рівень мовленнєвої культури автора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агеева Р.А. Категория пространства и способы ее выражения в языке [Текст]. *Категории и законы в марксистско-ленинской диалектики и язык.* Москва, 1984. С. 7-15.
2. Андрухович Ю. Дванадцять обручів. Київ: Критика, 2004. 333с.
3. Андрухович Ю. Дезорієнтація на місцевості: Спроби. Ів.-Франківськ: “Лілея НВ”, 1999. 124 с.
4. Андрухович Ю. Перверзія: Роман. Ів.-Франківськ: “Лілея НВ”, 1997. 320 с.
5. Андрухович Ю. Рекреації: Романи. Київ: “Час”, 1996. 287 с.
6. Андрухович Ю., Стасюк А. Моя Європа. Львів: Видавництво "Класика", 2001. 134с.
7. Андрухович Ю., Стасюк А. Моя Європа. Два есеї про найдивнішу частину світу. Львів: Класика, 2001. 128 с.
8. Андрухович Ю.І. Рекреації. Романи. Київ: Видавництво "Час", 1996. 287с.
9. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. Москва: Советская энциклопедия, 1966. 608 с.
10. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів, 2003. С.52-94.
11. Баранникова Л.И. К проблеме социальной и структурной изменчивости диалекта. *Вопросы социальной лингвистики.* Ленинград: Наука, 1969. с.314 - 343.
12. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. Москва: “Прогресс”, “Универс”, 1994. 616 с.
13. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. Москва: Искусство, 1979. 424с.

14. Бельчиков Ю.А. Лексическая стилистика: проблемы изучения и обучения. Москва: Рус. яз., 1988. 157с.
15. Бойчук Б. «Перелом» Ю.Андруховича. *Кур'єр Кривбасу*. 2003. №169. С.169-171.
16. Бондар-Терещенко І. Неоліт: [постмодерна українська література к. ХХ – поч. ХХІ ст., літературно-естетичні концепції Ю. Андруховича і В. Єшкілева]. *Кур'єр Кривбасу*. 2005. №192. С. 204-210.
17. Булаховський Л.А. Нариси з загального мовознавства. Серія друга. *Вибрані праці в двох томах*. Т.1. Київ: Наукова думка, 1975. С. 51 - 230.
18. Булыгина Т.В. Грамматические оппозиции: К постановке вопроса. *Исследования по общей грамматике*. Москва: Наука, 1968. С.175 - 231.
19. Ващенко В.С. Вступ до вивчення сучасної української мови. Дніпропетровськ: ДнДУ, 1973. 44с.
20. Ващенко В.С. Стилiстичнi явища в українській мові. Харків: Вид-во ХДУ, 1958. 228с.
21. Винокур Г.Т. Закономерности стилистического использования языковых единиц. Москва: Наука, 1980. 238с.
22. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови: Навчальний посібник. Тернопіль, 2004. С.46-90.
23. Галич Н.Д., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: підручник/ за наук. ред. Н.Галича. Київ : Либідь, 2001 С.182-205.
24. Галкина-Федорук Е.М. Об экспрессивности и эмоциональности в языке Сборник статей по языкознанию: проф. МГУ акад. В.В.Виноградову. М.: Изд-во МГУ, 1958. С.103-124.
25. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. К. : Наукова думка, 1985. – 360с.
26. Голянич М.І. Внутрішня форма слова і художній текст. Івано-Франківськ: «Плай», 1997. 178с.

27. Горбунов А.П. О сущности экспрессии и формах ее реализации. Вопросы стилистики. М.: Изд-во МГУ, 1966. С.224 - 234.
28. Горіна Ж.Д., Мартинюк А.О. Мовна гра як один із засобів творення постмодерного тексту. Лексико-грамматические инновации в современных славянских языках. Дн-ск: ДнГУ, 2005. С.95-96.
29. Григорьев В.П. Поэтика слова. М.: Наука, 1979. 344с.
30. Давиденко Н.Д. Слово в контексті. Українське мовознавство. –К.: КНУ імені Т.Г. Шевченка, 1982. Вип.10. С.73-79.
31. Дацьо О. Характер однорідності лексичних побудов як показник стильової манери письменника. Ужгородський ун-т; *Науковий вісник. Серія «Філологія»*. Ужгород, 2004. Вип.10. С.105-107.
32. Джеймисон Ф. Постмодернизм и общество потребления / Ф. Джеймисон [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.phylosophy.ru/library .
33. Дідівська Л.П. Родніна Л.О. Словотвір. Синонімія. Стилїстика К.: Наукова думка, 1982. 172с.
34. Дідук Г.І. Вивчення засобів емотивності на уроках української мови у 5-7 класах. Тернопіль: Богдан, 2000. 202 с.
35. Дудик П.С. Стилїстика української мови: навчальний посібник. К.: Видавничий центр Академія, 2005. 368с.
36. Ефимов А.И. О языке художественных произведений. М.: Учпедгиз, 1954. 188с.
37. Ефимов А.И. Стилїстика художественной речи. М. : Учпедгиз, 1961. 517 с.
38. Жаркова Л.П. Емоційно оцінні назви осіб у системі художньо-зображальних засобів мови. *Мовознавство*. 1970. №2. С.76 - 80.
39. Жовтобрюх М., Кулик Б. Курс сучасної української мови К.: Вища школа, 1972. С. 320-370.

40. Засоби вираження емоційного стану в українському епістолярному дискурсі. *Вісник Запорізького національного університету*: зб. наук. ст. Філологічні науки. Запоріжжя: ЗНУ, 2006. С. 206-210.
41. Івченко М.Т. Сучасна українська літературна мова. К.: Вид-во КДУ, 1962. – 592 с.
42. Історія української літератури ХХ століття : у 2 кн. Кн.2: Друга половина ХХ століття: підручник / за ред. В.Г.Дончика. К.: Либідь, 1998. 456 с.
43. Їжакевич Г.П. Взаємодія стилістики мови і стилістики мовлення. Теоретичні проблеми лінгвістичної стилістики. – К. : Наукова думка, 1972. – С.33-47.
44. Калинська Л. Синтез масового й елітарного. Слово і час. 1998. №2. С.18-22.
45. Караулов, Ю. Н. Общая и русская идеография [Текст] М., 1976. 320с.
46. Ключковська Я. На святі воскресаю чого духу: [про романи Ю.Андруховича]. *Слово і час*. 1997. №11-12. С.106-109.
47. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. Вип. 2. К.: КДУ, 1978. 376с.
48. Ковальов В.П. Виразальні засоби українського художнього мовлення . Херсон : Херсон. ун-т, 1992. 216 с.
49. Ковальов В.П. Експресивне використання полісемії, антонімії. // УМЛШ. 1978. №10. С.37-42.
50. Кузнецова. А. И. Понятие семантической системы языка и метод ее исследования [Текст]. М. : Высшая школа, 1963. – 264с.
51. Культура української мови : довідник. К. : Наукова думка, 1990. 302с.
52. Лакан Ж. Семинары. Книга I: Работы Фрейда по технике психоанализа (1953/54). М. : ИТДГК “Гнозис”, “Логос”, 1998. 432 с.
53. Леонтьев А.Н. Потребности, мотивы и эмоции М.: Политиздат, 1971. 372с.

54. Лесин В.М. Літературознавчі терміни. К. : Рад. шк., 1985. 250 с.
55. Мамардашвили М. Литературная критика как акт чтения. *Как я понимаю философию*. М.: Прогресс, 1992. С.155–162.
56. Мартынов, В. В. Категории языка [Текст]. М. : Наука, 1982. 285с.
57. Мацько Л.І. Стилїстика української мови: Підручник. К.: Вища школа, 2003. 462с.
58. Мостепаненко А. М. Проблема универсальности основных свойств пространства и времени [Текст]. Л. : ЛГУ, 1969. 138с.
59. Муромцева О.Г., Жовтобрюх В.Ф. Культура мови вчителя. Х. : Основа, 1998. С.74-87.
60. Пентилюк М. Експресивні засоби поезій Яра Славутича. *Поетика Яра Славутича*. К., Херсон : Дніпро, 1999. С.102 - 125.
61. Перепадя В. Нові ролі Ю.Андруховича: [про працю письменника в Європейському парламенті культури]. *Всесвіт*. 2003. № 7-8. С.170-174.
62. Печерських Л. Дискус маски: “Орфей” у романі Ю.Андруховича «12 обручів». *Вітчизна*. 2005. №9-10. С.153-154.
63. Полюга Л.М. Українська абстрактна лексика XIV-XVII ст. К. : Вища школа, 1991. С.130-177.
64. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови. Тернопіль : Терноп. ун-т, 2000. С.35-37.
65. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мова. К. : Либідь, 1993. С. 157-161.
66. Потебня А.А. Эстетика и поэтика. М. : Иск-во, 1976. 189 с.
67. Потебня А.А. Из записок по теории словесности. Х., б/и, 1905. 152 с.
68. Розенталь Д.Э., Теленкова М.А. Словарь- справочник лингвистических терминов. М.: Просвещение, 1976. 544с.
69. Селивестрова, О. Н. Понятие «множество» и «пространство» в семантике синтаксиса [Текст]. Сер.: лит. и яз. 1983. № 2. С. 2-14.

70. Скиба Р. 12 обручів чистилища або місяць в кінці тунелю. *Березіль*. 2004. №2. С.179-182.
71. Словник іншомовних слів/ за ред О.С.Мельничука. Вид.2. К. : Наук. думка, 1985. 966с.
72. Словник української мови : в 11т. К. : Наук. думка, 1970-1980.
73. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики (на матеріалі сучасної української літератури). *Слово і час*. 2000. №4. С.54-59.
74. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / за ред. І.К.Білодіда. К. : Наук. думка, 1973. 439с.
75. Сучасна українська літературна мова. Стилїстика. К. : Наук. думка, 1973. 588с.
76. Теоретичні проблеми лїнгвістичної стилїстики. К.: Наукова думка, 1973. 196с.
77. Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до лїтературознавства: пїдручник. К. : Наук. думка, 2003. С.208-317.
78. Українська мова: Енциклопедїя. К. : Вид-во «Українська енциклопедїя ім. В.П.Бажана», 2000. 750с.
79. Уфимцев. А. А. Типы словесних знаков [Текст]. М. : Наука, 1974. 270с.
80. Фїлологїчні науки: збїрник наукових праць студентів факультету: у 2т. Т.1. Днїпропетровськ : Пороги, 2007. 292с.
81. Франко З. Т. Лексичні засоби стилїстики. *УМЛШ*. 1966. №1. С.24-28.
82. Чабаненко В.А. Засоби експресивного волевиявлення в українській мові. *Мовознавство*. 1983. №3. С.35 - 41.
83. Чабаненко В.А. Основи мовної експресїї. Київ : Вища школа, 1984. 169с.
84. Чабаненко В.А. Стилїстика експресивних засобів української мови. Запорїжжя : ЗДУ, 2002. 351 с.
85. Чередниченко І.Г. Нариси з загальної стилїстики сучасної української мови Київ : Наук. думка, 1962. 495с.

86. Шамота А.М. Переносне значення слова в мові художньої літератури. Київ: Наукова думка, 1967. 127с.
87. Ярмач В.І. До проблеми використання термінологічної лексики в сучасній українській поезії. Мовознавство. 1988. №2. С.85-88.
88. Eagleton T. The Ideology of the Aesthetic. Basil Blackwell Ltd, 1991. 425 p.